

Data publikacji: 30-03-2010

**SENAT
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII KADENCJA**

Warszawa, dnia 29 marca 2010 r.

Druk nr 839

**KOMISJA
PRAW CZŁOWIEKA,
PRAWORZĄDNOŚCI I PETYCJI**

**Pan
Bogdan BORUSEWICZ
MARSZAŁEK SENATU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Na podstawie art. 90d ust. 1 pkt 1 Regulaminu Senatu Komisja Praw Człowieka, Praworządności i Petycji wnosi o podjęcie postępowania w sprawie inicjatywy ustawodawczej dotyczącej projektu ustawy

o zmianie ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego.

Do reprezentowania Komisji w dalszych pracach nad tym projektem ustawy upoważniony jest senator Stanisław Piotrowicz.

W załączeniu przekazuję projekt ustawy wraz z uzasadnieniem.

Przewodniczący Komisji
Praw Człowieka, Praworządności i Petycji
(-) Stanisław Piotrowicz

USTAWA

z dnia

o zmianie ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego

Art. 1.

W ustawie z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego (Dz. U. z 2002 r. Nr 175, poz. 1440, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 4:

a) w ust. 4 po pkt 3 dodaje się pkt 3a w brzmieniu:

"3a) uczestnicy studiów doktoranckich;"

b) ust. 6 otrzymuje brzmienie:

"6. Do ulgi 49% przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych, na podstawie imiennych biletów miesięcznych, są uprawnione osoby wymienione w ust. 4 pkt 2, 3 i 3a";

2) w art. 5 w ust. 1 w pkt 2 kropkę zastępuje się średnikiem i dodaje się pkt 3 w brzmieniu:

"3) uczestnicy studiów doktoranckich.".

Art. 2.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 października 2010 r.

---

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2003 r. Nr 137, poz. 1304, Nr 149, poz. 1452 i Nr 203, poz. 1966, z 2005 r. Nr 90, poz. 756 i Nr 180, poz. 1497, z 2006 r. Nr 141, poz. 1011 i Nr 249, poz. 1842, z 2007 r. Nr 82, poz. 558, Nr 180, poz. 1280 i Nr 191, poz. 1370 oraz z 2009 r. Nr 168, poz. 1323.

Uzasadnienie

Nowelizacja ustawy z dnia 20 czerwca 1992 r. o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego ma na celu rozszerzenie zakresu podmiotowego ulg przysługujących przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego o uczestników studiów doktoranckich.

W świetle obowiązujących przepisów uprawnienia do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego przysługują w 2 klasie wyłącznie w określonych kategoriach pociągów i na podstawie określonych rodzajów biletów. Studenci do ukończenia 26 roku życia objęci są ulgą 37 % przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych na podstawie biletów jednorazowych. Ponadto studentom do ukończenia 26 roku życia przysługuje ulga w wysokości 49 % przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych, na podstawie biletów imiennych miesięcznych. Natomiast przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego komunikacji zwykłej i przyspieszonej przysługuje im ulga 49 % na podstawie biletów imiennych miesięcznych szkolnych.

Ustawa o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego przyznaje także nauczycielom akademickim 37 % ulgę przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego, w pociągach osobowych, na podstawie biletów jednorazowych lub miesięcznych imiennych. Ponadto na podstawie biletów miesięcznych imiennych nauczyciele akademicy objęci są 37 % ulgą przy korzystaniu z transportu zbiorowego autobusowego w komunikacji zwykłej.

Ustawodawca obejmując ulgą na przejazdy środkami publicznego transportu zbiorowego studentów i nauczycieli akademickich nie uwzględnił w swych regulacjach doktorantów.

W myśl ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. – Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz.U. z 2005 r. Nr 164, poz. 1365 z późn. zm.) studentem jest osoba kształcąca się na studiach pierwszego stopnia (licencjackie, inżynierskie), drugiego stopnia (studia magisterskie) albo na jednolitych studiach magisterskich. W rozumieniu tej ustawy doktorant to uczestnik studiów doktoranckich, a więc studiów trzeciego stopnia, na które przyjmowani są kandydaci posiadający tytuł magistra. W związku z powyższym w świetle Prawa o szkolnictwie wyższym, doktorant jest uczestnikiem studiów, ale nie studentem. Nauczycielami akademickimi są pracownicy uczelni: naukowo-dydaktyczni, dydaktyczni, naukowci,

dplomowani bibliotekarze oraz dyplomowani pracownicy dokumentacji i informacji naukowej. Doktorant nie jest więc ani studentem, ani nauczycielem akademickim.

Status faktyczny doktoranta charakteryzuje się występowaniem elementów typowych dla statusu obu tych grup, a zwłaszcza:

- 1) przynależnością do wspólnoty akademickiej, co w szczególności znajduje wyraz w członkostwie w organach kolegialnych szkoły wyższej, przy czym udział przedstawicieli studentów i doktorantów w senacie uczelni nie może być mniejszy niż 20 %. Liczbę przedstawicieli studentów i doktorantów ustala się proporcjonalnie do liczebności obu tych grup w uczelni;
- 2) udziałem w procesie zdobywania wiedzy;
- 3) udziałem w procesie nauczania – doktoranci prowadzą zajęcia dydaktyczne ze studentami lub uczestniczą w prowadzeniu tych zajęć (nie dotyczy to jednak wszystkich doktorantów);
- 4) udziałem – w określonym zakresie – w wykonywaniu zadań związanych z organizacją i funkcjonowaniem szkolnictwa wyższego.

Z tych względów można uznać, że doktoranci – ze względu na ich sytuację i rolę w szkole wyższej – mogą być uznani zarówno za studentów (w pewnym zakresie wynikającym z ich obowiązków), jak i nauczycieli akademickich (w pewnym zakresie związanym z ich obowiązkami). Wskazana podwójna tożsamość doktorantów stanowi cechę wyróżniającą, relewantną dla określenia statusu tej grupy w świetle Prawa o szkolnictwie wyższym.

Wyłączenie doktorantów z prawa do korzystania z ulg na przejazdy środkami transportu publicznego może naruszać konstytucyjną zasadę równości, a zarazem konstytucyjną zasadę sprawiedliwości.

W świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego zasada równości wobec prawa polega na tym, że wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) mają być traktowane równo. A więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących jak i faworyzujących.

Wskazaną poprzednio cechą istotną statusu doktoranta jest jego podwójna tożsamość – pozostaje zarówno studentem, jak też – w pewnym zakresie – może funkcjonować jako pracownik naukowy, a ponadto uczelnia nie jest w stanie istnieć ani bez studentów, ani bez doktorantów, skoro od ich kształcenia zależy promowanie pracowników naukowych. Tak studenci, jak doktoranci, jak też nauczyciele akademicy, charakteryzują się w równym stopniu współlistotną im cechą nieodzowności dla bytu szkolnictwa wyższego. Dlatego też –

z punktu widzenia polskiego orzecznictwa konstytucyjnego – podmioty te muszą być traktowane równo, według jednakowej miary, bez różnicowań dyskryminujących, jak i faworyzujących w tych wszystkich sytuacjach, w których Prawo o szkolnictwie wyższym nie przewiduje różnicowania wynikającego na przykład z istnienia właściwej szkole wyższej hierarchii akademickiej.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego znajduje wyraz pogląd, zgodnie z którym oceniając daną regulację z punktu widzenia zasady równości należy ustalić, czy zachodzi podobieństwo jej adresatów, a więc czy możliwe jest wskazanie istnienia wspólnej istotnej cechy faktycznej lub prawnej uzasadniającej ich równe traktowanie, a jeżeli kontrolowana norma traktuje odmiennie adresatów, którzy charakteryzują się wspólną cechą istotną, to mamy do czynienia z odstępstwem od zasady równości. Wspólną cechą faktyczną uzasadniającą równe traktowanie "uczestników studiów trzeciego stopnia", czyli doktorantów, oraz pozostałych studentów i nauczycieli akademickich, jest ich współistotność funkcjonowania decydująca o istnieniu szkolnictwa wyższego.

W związku z powyższym wydaje się zasadnym, aby doktoranci również mogli korzystać z uprawnień do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego.

Projekt nowelizacji ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego przewiduje objęcie ulgą przysługującą przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego oraz autobusowego uczestników studiów doktoranckich na takich samych zasadach, jakie dotyczą studentów.

W związku z powyższym projekt zakłada objęcie uczestników studiów doktoranckich 37 % ulgą przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych na podstawie biletów jednorazowych. Ponadto przyznaje doktorantom ulgę w wysokości 49 % przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych i pospiesznych oraz środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego komunikacji zwykłej i przyspieszonej na podstawie biletów imiennych miesięcznych.

Projekt przewiduje, aby przepisy ustawy weszły w życie z dniem 1 października 2010 r., czyli z dniem rozpoczęcia nowego roku akademickiego.

Wejście w życie przedłożonych zmian niesie ze sobą skutki finansowe dla budżetu państwa, z uwagi na to że koszty związane z finansowaniem ustawowych uprawnień do ulgowych przejazdów pokrywane są z budżetu państwa. Wyliczenie kosztów realizacji projektu wymaga dokładnego określenia liczby osób uprawnionych do korzystania z ulg

na przejazdy środkami transportu publicznego, a także przeprowadzania stosownej symulacji z uwzględnieniem wysokości ulgi, która uzależniona jest od rodzaju biletu oraz środków transportu. Z informacji Głównego Urzędu Statystycznego wynika, że w grudniu 2008 r. liczba doktorantów w szkołach wyższych i placówkach naukowych (w tym również cudzoziemców) wynosiła 32 494 osoby. Jednakże trudno przewidzieć, jaka liczba osób będzie korzystała z określonych rodzajów środków transportu publicznego, biletów, a co za tym idzie z ulg o różnej wysokości. Przy założeniu, że z ulgi przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego autobusowego i kolejowego, na podstawie imiennych biletów miesięcznych w cenie 50 zł (dopłata do biletu będzie wynosiła 49 % czyli 24,5 zł), skorzystają wszyscy doktoranci, to roczne koszty dopłat do tego rodzaju przejazdów wyniosą 9 553 236 zł. Ponadto należy uwzględnić dodatkowe koszty związane z przyznaniem doktorantom ulgi w wysokości 37 % przy przejazdach środkami publicznego transportu zbiorowego kolejowego w pociągach osobowych, pospiesznych i ekspresowych na podstawie biletów jednorazowych.

Projekt nowelizacji ustawy o uprawnieniach do ulgowych przejazdów środkami publicznego transportu zbiorowego wychodzi naprzeciw oczekiwaniom i postulatom środowisk akademickich, w opinii których proponowana ulga stworzy możliwość szerszego uczestnictwa doktorantów w sympozjach i konferencjach naukowych, a w konsekwencji w badaniach i rozwoju nauki.

Należy podkreślić, że z inicjatywą tej nowelizacji wystąpiło Stowarzyszenie Absolwentów i Przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Przedmiot projektowanej ustawy nie narusza prawa Unii Europejskiej.

.....

T ł o c z o n o z p o l e c e n i a M a r s z a ł k a S e n a t u

.....